

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI
PEDAGOGIK MAHORAT VA XALQARO BAHOLASH
ILMIY-AMALIY MARKAZI

2023
2024

O'QUV YILIDA
UMUMTA'LIM
MAKTABLARINING 11-SINF
O'QUVCHILARI UCHUN

GEOGRAFIYA

FANIDAN YAKUNIY ATTESTATSIYASINI O'TKAZISH
BO'YICHA METODIK TAVSIYA VA MATERIALLAR

2023-2024-OQUW JÍLÍNDÁ ULÍWMABILIMBERIW MEKTEPLERINIŃ 11-KLASS OQÍWSHÍLARÍ USHÍN JUWMAQLAWSHÍ QADAĞALAW IMTIXANÍN ÓTKERIW BOYÍNSHA GEOGRAFIYA PÁNINEN SPETSIFIKATSIYASÍ

Dúziwshiler: Fedorko viktor, Xalilova Barno

Recenzentler: Hojiyeva Mayram Tashpolatovna – Respublik bilimlendiriw orayı Tábiyiy pánler bólim baslıǵı

11-klasın tamamlaǵan oqıwshılar geogafiya páninen bilimlendiriw baǵdarlaması boyınsha standartlar tiykarında belgilengen kompetensiyalarǵa iye boladı.

Oqıwshılardıń alǵan bilim, kónlikpe hám ilmiy tájriybelerin anıqlaw ushın 2023-2024-oqıw jılında 11-klaslarda juwmaqlawshı imtixan jazba túrde ótkeriledi.

Hár bir imtixan biletiniń soraw hám tapsırmaları geogafiya pání boyınsha 5-10 - klassları temaların qamtıp alǵan. Sonıń menen birge, usınısda biliwge tiyisli sorawlar, qóllawǵa hám pikirlewge tiyisli tapsırmalar boyınsha bahalaw kriteriyaları keltirilgen.

Oqıwshılarǵa usınıs etilgen baza sorawlarınan dúzilgen 1 bilet usınıs etiledi. Bilette oqıwshıǵa 10 (5-10 klaslardan) soraw beriledi. 3 biliwge, 6 qóllawǵa, 1 soraw pikirlewge tiyisli boladı. Bilet sorawlarına juwap beriwi ushın ulıwma 120 minuta waqıt beriledi.

Oqıwshılardıń jazba jumısları 100 ballı sistema tiykarında :

0 – 29% – “qanatlantırarsız”;

30–65% – “qanatlandırarlı”;

66–85% – “jaqsı”;

86–100% – “ayırıqsha”

bahaǵa bahalanadı. Hár bir tapsırma ushın belgilengen balldan joqarı ball qoyılıwına jol qoyılmaydı.

Berilgen tapsırmalardan juwmaqlawshı mámleket attestatsiyası ótkeriliwi belgilengen kúnnen bir kún aldın, Isshi topar tárepinen qura taslaw jolı menen 2 variant dúzilip, daǵaza etiledi

Bólimler	Biliw	Qollaw	Pikirlew	Jabıq test	Ashıq test	Esap	Ana liz
Tábiyiy geografiya baslanǵısh kursı	2		1	2			1
Materikler hám okeanlar tábiyiy geografiyası	1			1			
Ózbekstannıń tábiyiy geografiyası		1			1		
Ózbekistannıń ekonomikalıq hám sociallıq geografiyası		2			2		
Jáhán ekonomikalıq hám sociallıq geografiyası		2			1	1	
Ámeliy geografiya		1				1	

№	Bólim atı		Tapsırma túri	Tapsırma forması	Bahalaw kriteriyası
1	Tábiyiy geografiya baslanǵısh kursı	B	Jabıq test	A), B), C), D)	Duris juwap ushın 6 ball
2	Tábiyiy geografiya baslanǵısh kursı	B	Jabıq test	A), B), C), D)	Duris juwap ushın 6 ball
3	Materikler hám okeanlar tábiyiy geografiyası	B	Jabıq test	A), B), C), D)	Duris juwap ushın 6 ball
4	Ózbekstannıń tábiyiy geografiyası	Q	Ashıq test	Juwap: _____	Kórsetilgen hár bir kónlikpe ushın ballar belgilenedi. Duris juwap ushın 8 ball

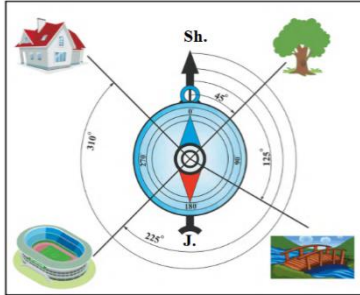
5	Ózbekistanniń ekonomikalıq hám sociallıq geografiyası	Q	Ashıq test	Juwap: _____	Kórsetilgen hár bir kónlikpe ushın ballar belgilenedi. Durıs juwap ushın 8 ball
6	Ózbekistanniń ekonomikalıq hám sociallıq geografiyası	Q	Ashıq test	Juwap: _____	Kórsetilgen hár bir kónlikpe ushın ballar belgilenedi. Durıs juwap ushın 8 ball
7	Jáhán ekonomikalıq hám sociallıq geografiyası	Q	Ashıq test	Juwap: _____	Kórsetilgen hár bir kónlikpe ushın ballar belgilenedi. Durıs juwap ushın 8 ball
8	Jáhán ekonomikalıq hám sociallıq geografiyası	Q	Esap	Tiykarlangán sheshim hám juwaptı keltiriw	Kórsetilgen hár bir kónlikpe ushın ballar belgilenedi. Tolıq durıs sheshim hám durıs juwap ushın 15 ball
9	Ámeliy geografiya	Q	Esap	Tiykarlangán sheshim hám juwaptı keltiriw	Kórsetilgen hár bir kónlikpe ushın ballar belgilenedi. Tolıq durıs sheshim hám durıs juwap ushın 15 ball
10	Tábiyiy geografiya baslangısh kursı, Materikler hám okeanlar tábiyiy geografiyası, Ózbekstanniń tábiyiy geografiyası, Ózbekistanniń ekonomikalıq hám sociallıq geografiyası, Ámeliy geografiya	M	Analizlew hám juwmaq shıǵarıw	Grafikti analiz qılıw. Berilgen maǵlıwmatlar hám sızılmadan paydalanıp, diograma sızadı.	Kórsetilgen hár bir kónlikpe ushın ballar belgilenedi. Tolıq durıs sheshim hám durıs juwap ushın 20 ball

1-variant

1. Exolot ásbabı járdeminde ne olshenedi?

- A) Jer silkiniw kúshi V) Samal tezligi
D) Suw basseyinleri tereńligi E) Hawanıń salıstırmalı ıǵalılıǵı

2. Tómenдеgi suwrette jalǵız terektiń azimuti neshe gradusqa teń?

- A) 90 ° B) 45 ° D) 180 ° E) 225 °

3. Afrikada jawınlı toǵaylar ne dep ataladı?

- A) Pampa B) Terayalar D) Gileya E) Savanna

4. Ózbekstannıń eń tómen noqatı - Mingbulaq batıǵı (-12 m) qaysı tábiyiy geografıyalıq okrug aymaǵında jaylasqan?

Juwap: _____

5. Tómenдеgi kartada 2 hám 3 sanları menen qaysı wálayatlar suwretlengen hám shegaralas wálayat (mámleket) leri atın jazıń.

Juwap: _____

6. Muruntaw káni negizinde qaysı qala payda bolǵan?

Juwap: _____

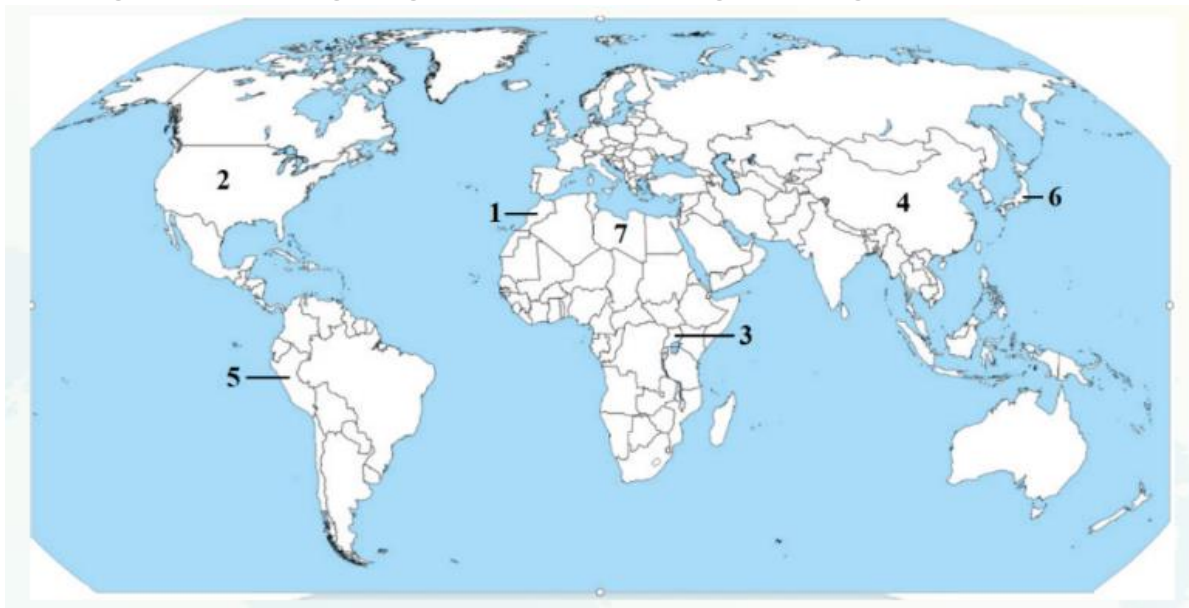
7. Qıtay, Hindistan, Braziliya hám Meksika mámleketleri rawajlanıp atırǵan mámleketlerdiń qaysı toparın quraydı?

Juwap: _____

8. Kamerun mámleketiniń maydanı 475, 4 mın km. kv, xalqınıń ulıwma sanı 25, 6 mln adamdı qurasa, bul mámlekettiń xalıq tıǵızlıǵın anıqlań.

Juwap: _____

9. Tómenдеgi kartada belgilenen mámleketliklerge tán ózgesheliklerdi maslastırıń.

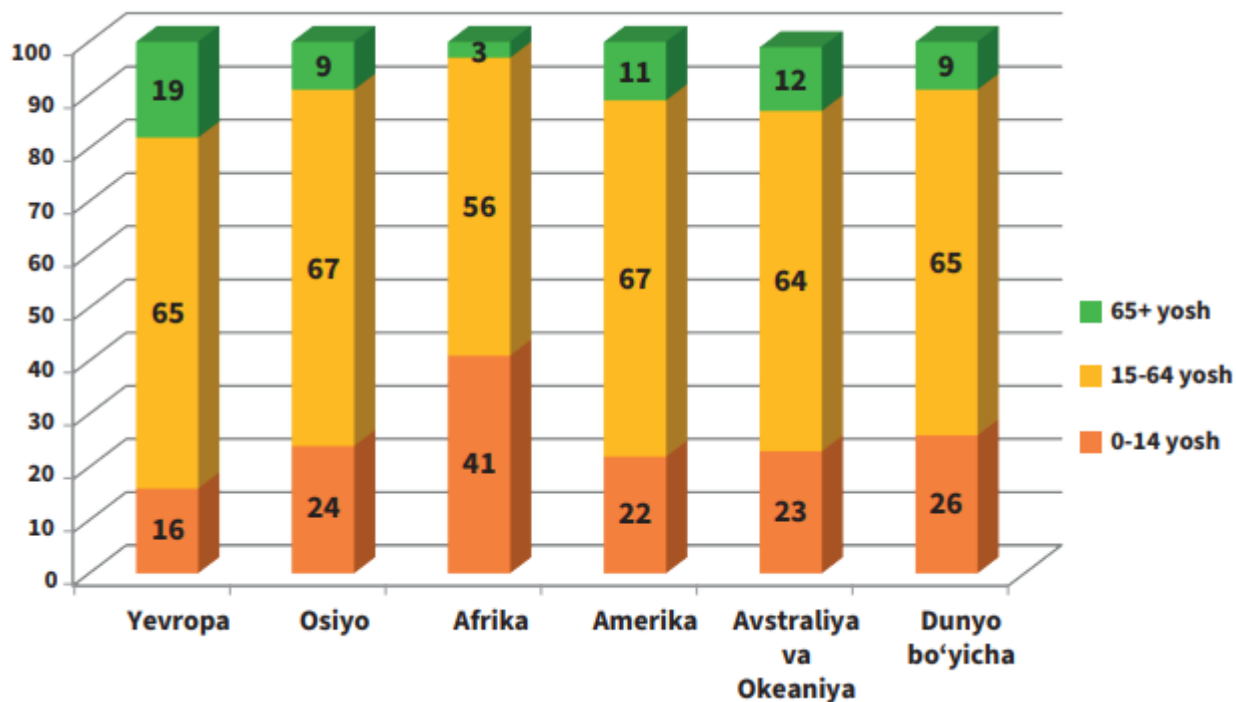

- a) Mıs rudası hám mısı kóp muǵdarda eksport etedi;
- b) Jáhán bazarına tiykarlanıp fosforit, citrus miyweler usınıs etedi;
- c) Janılıǵı shiyki zatınıń tiykarǵı ekspartyorlarınan biri;
- d) “Sinopec Group” transmilliy korporaciyasınıń bas ofisi jaylasqan ;
- e) Avtomobil eksportı boyınsha jetekshi;
- f) Kofeni jáhán bazarına kóp muǵdarda alıp kiredi;
- g) Transport, informacion-kommunikatsion xızmetler eksportı menen ajralıp turadı ;

Juwap :

№	Mámleket atı	Ózgesheligi (háribi)
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		

10. Tóمندegi diagrammalarda dúnya hám túrli kontinentler xalqınıń jas quramı suwretlengen. Bul diagrammalar járdeminde qaysı kontinent xalqında balalardıń úlesi eń joqarı, qaysısında bolsa kekselerdıń úlesi eń joqarı ekenligin anıqlań. Bul eki kontinentte tuwılıw dárejesi hám ómir súruwiniń dawamlılıgın parıqlanıwı haqqında juwmaq shıgarıń.

Juwap: _____

_____

_____

_____

_____

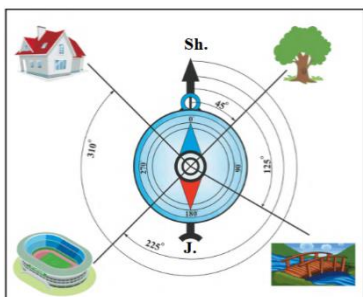
_____

2-variant

1. Atmosfera qatlamlaridan qaysisini joqari shegarasi 40 -50 km biyiklikten ótedi?

- A) Troposfera V) Stratosfera D) Mezosfera E) Termosfera

2. Tóمندegi suwrette úydiń azimuti neshe gradusqa teń?

- A) 90 ° B) 45 ° D) 180 ° E) 315 °

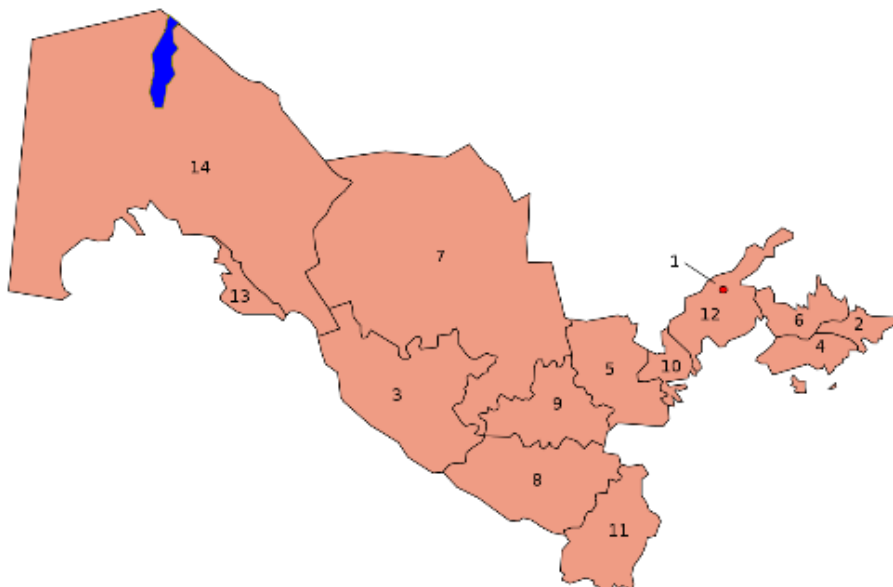
3. Qubla Amerikada dalalar ne dep ataladı?

- A) Pampa B) Terayalar D) Gileya E) Savanna

4. Chatqal hám Qurama tawlarınan suw jıynawshı saylardıń qosılıwınan Aqtassay (Kepkirsay) atı menen baslanatuǵın hám 236 km aralıqqa aǵıp, Sirdáryaǵa quyılatuǵın dárya qaysı?

Juwap_____

5. Tóمندegi kartada 4 hám 5 sanları menen qaysı wálayatlar suwretlengen hám shegaralas wálayat (mámleket) leri atın jazıń.

Juwap:_____

6. Suw jolında júk tasıw haqı ne dep ataladı?

Juwap : _____

7. Xızmet kórsetiw tarawları jáhán ekonomikası quramındaǵı qaysı sektordı payda etedi?

Juwap: _____

8. Kareya Respublikasınıń 1. 01. 2024-jıl jaǵdayına xalıq sanın esaplab shıǵıń :

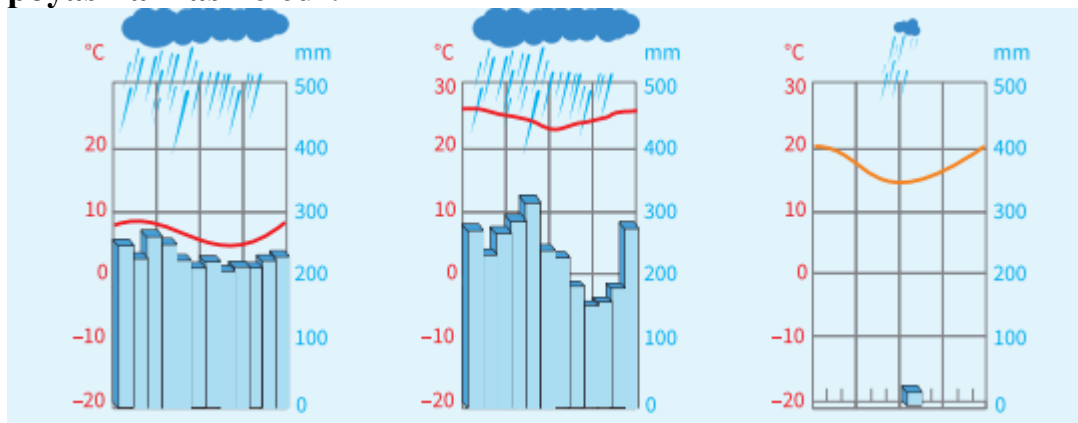
Mámleket	Xalıq sanı (mln adam, 1.01.2023-j.)	Tuwılǵanlar sanı (mıń adam, 2023-j.)	Ólgenler sanı (mıń adam), 2023-j.)	Kóship kelgenler sanı (mıń adam, 2023-j.)	Kóship ketkenler sanı (2023-j.)
Koreya Respublikası	52,0	476,3	287,5	86,9	24,0

Juwap: _____

9. Tómendegi kesteni toltırıń.

Mámleket atı	Paytaxtı	Maydanı, mıń km.kv.	Xalıq sanı, mln adam	Xalıq tıǵızlıǵı
Iran		1648	81,6	
Awǵanıstan		652,8	36,5	
Pakistan		803,9	200,6	

10. Tómendegi klimat diagrammaları Qubla Amerika materiginıń qaysı klimat poyasına mas keledi?

Juwap: _____

_____

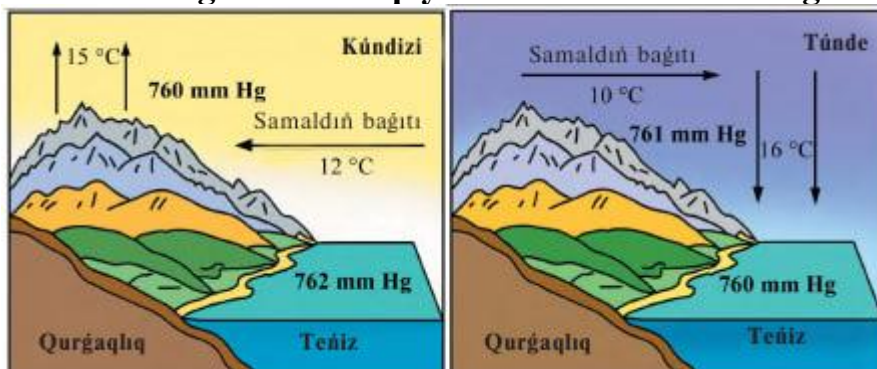
_____

3-variant

1. Jer júzindegi salıstırmalı biyiklikler qaysı ásbap járdeminde olshenedi?

- A) Anomometr V) Ruletka D) Barometr E) Nivelir

2. Tómenдеgi suwrette qaysı samal túri suwretlengen?

- A) Musson B) Briz D) Batıs samallar E) Passat

3. Afrikadağı Hind okeanına quyılatuğın dáryalardan eń irisi qaysı?

- A) Limpopo V) Djubba D) Zambezi E) Dene

4. Margúzar hám Nurata dizbekleri qaysı alap menen ajralıp turadı?

Juwap: _____

5. Paydalı qazılmalar atların olardıń toparları menen maslastırın.

1. Awır metallar. 2. Jeńil metallar. 3. Qımbat bahalı metallar. 4. Qıyın eriwshi metallar. 5. Siyrek gezlesetuğın metallar.

a) volfram, molibden; b) uran, germaniy; d) mıs, rux; e) alyuminiy, titan; f) gúmis, platina

Negizgi tóparlar			Basqa tóparlar	
Awır metallar	Jeńil metallar	Qımbat bahalı metallar	Qıyın eriwshi metallar	Siyrek gezlesetuđın

6. Zarafshan ekonomikalıq rayonınıń qaysı qalasında bir neshe gilem fabrikaları, tabak-ferment hám shifer zavodları islep tur?

Juwap: _____

7. Afrika mámleketleri arasında xalıq sanı boyınsha 1- hám 2-orında turatuğın mámleketlikler atınıń jazın.

Juwap: _____

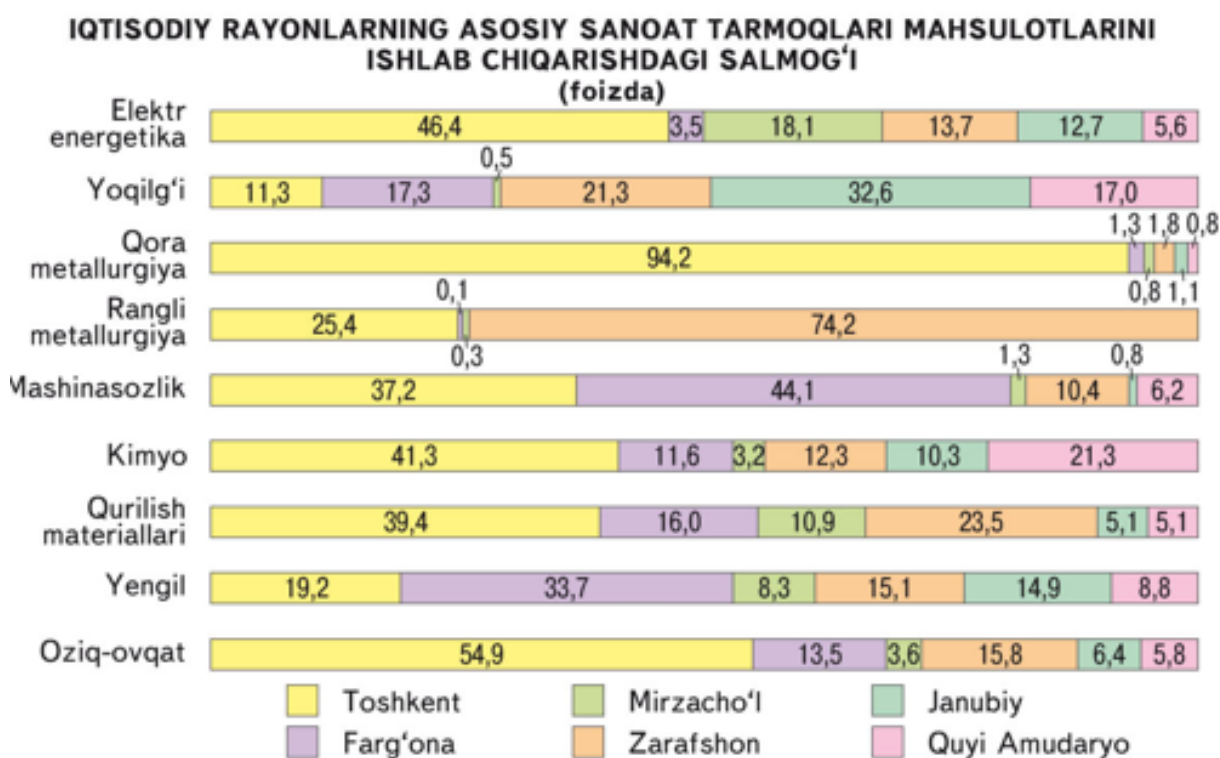
8. Nikaragua mámleketiniń maydanı 129, 5 mńń km. kv, xalqınıń ulıwma sanı 6, 3 mln adamdı qurasa, bul mámlekettiń xalq tıgızlıgın anıqlań.

Juwap: _____

9. Tómenдеgi kesteni toltırıń.

Xalıq sanı, mln adam	Qala xalıq sanı, mln adam	Urbanizatsiya dárejesi, %	Awıl xalıq sanı, mln adam	Awıl xalıq úlesi, %
140	...	...	56	...

10. Bul diagramma járdeminde Fergana, Qubla hám Tómenги Ámudárya ekonomikalıq rayonları sanaatınıń 2 jetekshi tarmaqların anıqlań

Juwap: _____

4-variant

1. Quyash 22-iyun kúni qaysi parallelde tikke kóteriledi?

A) Ekvator V) Qubla tropikalıq D) Arqa tropikalıq E) Arqa polyar sheńber

2. Esip atırǵan samal baǵdarı qanday ásbap járdeminde anıqlanadı?

A) flyuger V) anomometr D) jawın ólshewshi E) barometr

3. Bul atawlardan qaysısı Melaneziya quramına kirmeydi?

A) Jańa Kaledoniya V) Jańa Gvineya D) Fidji E) Gavayi atawları

4. Parsankól, Maxankól, Qaraqır sıyaqlı kól qaysı tábiyy geografiyalıq okrug aymaǵında jaylasqan?

Juwap:_____

5. Ammofos mineral tógini Tashkent wálayatındaǵı qaysı qalada islep shıǵarıladı?

Juwap:_____

6. Gárezsizlik jıllarında respublikamıstıń qaysı qalalarında aǵashtı qayta islew buyımları zavodı iske tústi?

Juwap:_____

7. Seykan tunneli qaysı eki araldı baylanıstıradı?

Juwap:_____

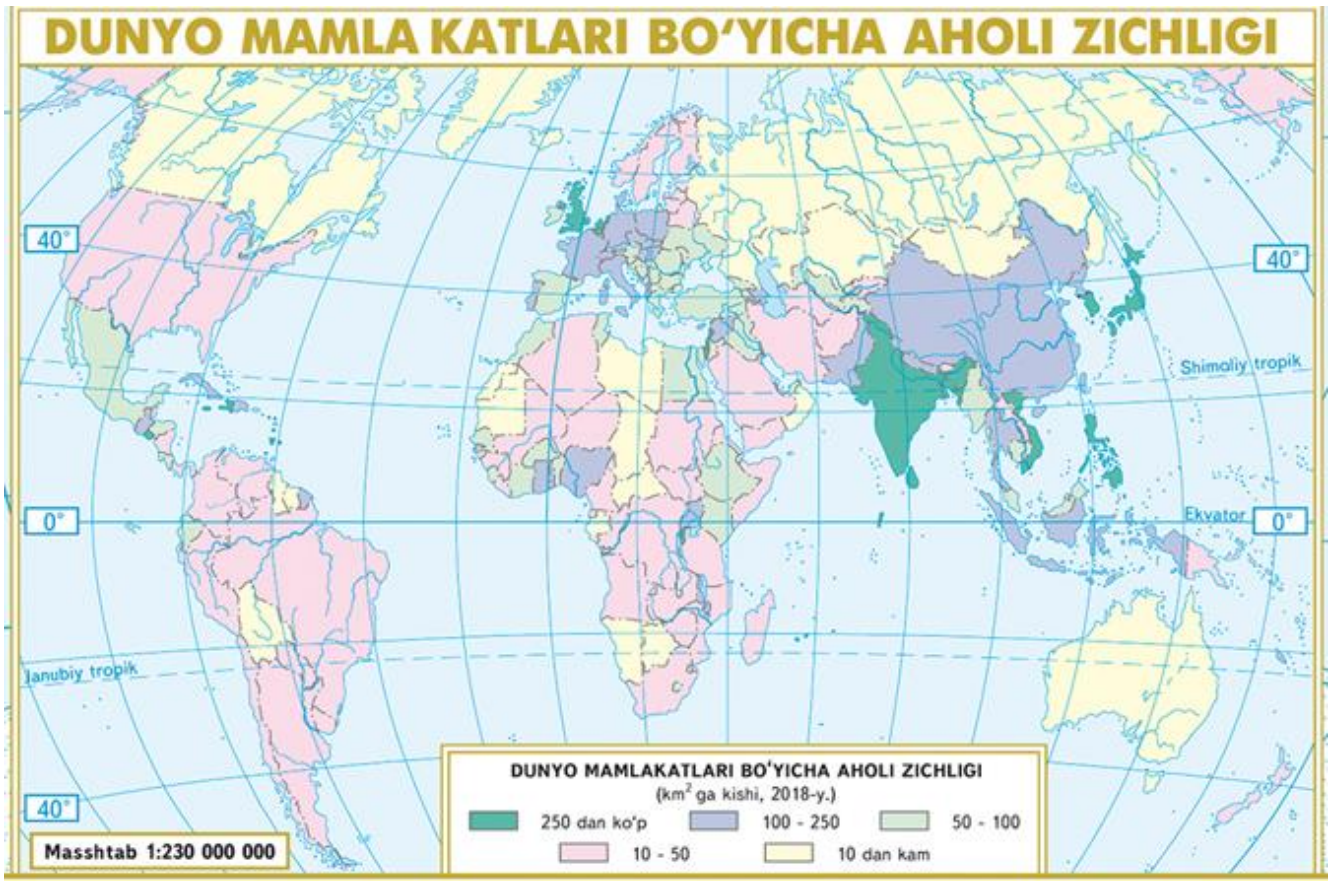
8. Koreya Respublikasınıń maydanı 100, 2 mıń km. kv, xalqınıń ulıwma sanı 51, 8 mln adamdı qurasa, bul mámlekettiń xalıq tıǵızlıǵın anıqlań.

Juwap:_____

9. Samolyot Pekinnen (VIII saat poyası) jergilikli waqıt menen saat 11:00 de Istanbulǵa (III saat poyası) tárep ushıp ketti. Samolyottıń ushıw waqtı 8 saat 36 minutqa teń bolsa, Istanbulda jergilikli waqıt menen saat neshede qonadı?

Juwap:_____

10. Kartadan paydalanıp xalıq tıǵızlıǵı 10 adam/km² tan tómen bolǵan mámleketler arasından 3 aymaǵı, tiykarıman, shólden ibarat bolǵan hám 3 suwıq klimatlı mámleketti anıqlań.

Juwap: _____

_____

_____

_____

5-variant

1. Aneroid qaysı ólshew ásbaptıń túri esaplanadı?

- A) Termometr   V) Barometr   D) Gigrometr   E) Anomometr

2. Musson samalları qaysı ayaqlarda kúshli boladı?

- A) Batis hám Qubla Evropa   V) Arqa hám Batis Afrika
D) Shıǵıs hám Qubla Aziya   E) Arqa hám Shıǵıs Evropa

3. I, II, III sanlardı a) b) c) juwaplar menen maslastırın

I. Abissal.

II. Materik sayızlıǵı.

III. Batial.

- a) 200 metr tereńlikke shekem;
b) 3000 metr tereńlikke shekem;
c) 6000 metr tereńlikke shekem

- A) I-c; II-a; III-b   B) I-c; II-a; III-b   D) I-c; II-a; III-b   E) I-c; II-a; III-b

4. Barsakelmes hám Asaka-Awdan oypatlıqları qaysı tábiyiy geografialıq okrug aymaǵında jaylasqan?

Juwap: _____

5. Samarqand wálayatında respublika xalqınıń 12 % i jasaydı. Bul wálayat respublikada jetistirilgen dánli eginlerdiń 18 % ini bergen. Qánigelesiw koefficiyentini anıqlań.

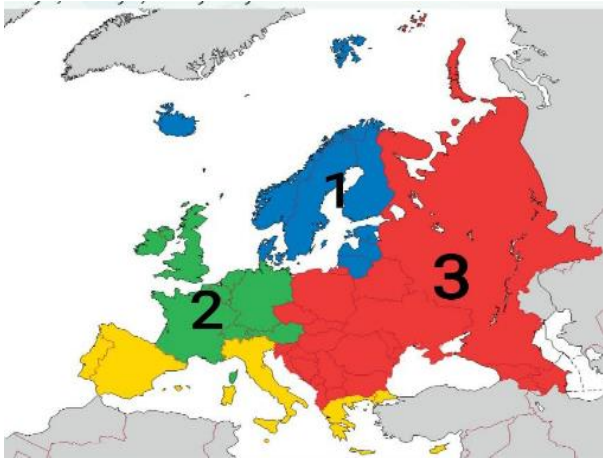
Juwap: _____

6. Tómendegi táriypler qaysı qalaǵa mas keledi?

- 1) Qala kúshli samal bolatuǵın aymaqta jaylasqan ;
2) wálayattıń qublasındaǵı qala.
3) Qalada metallurgiya zavodı bar.
4) Farhad GES qurılısı processinde payda bolǵan.

Juwap: _____

7. 2 sanı menen Evropanıń qaysı subregioni suwretlengen?

Juwap: _____

8. Mámleket eksportınıń jalpı jıllıq kólemi 165 mlrd AQSH dollarına, importınıń jalpı jıllıq kólemi bolsa 181 mlrd AQSH dollarına teń. Bul mámlekettiń sırtqı sawda aylanbası hám balansın esaplań.

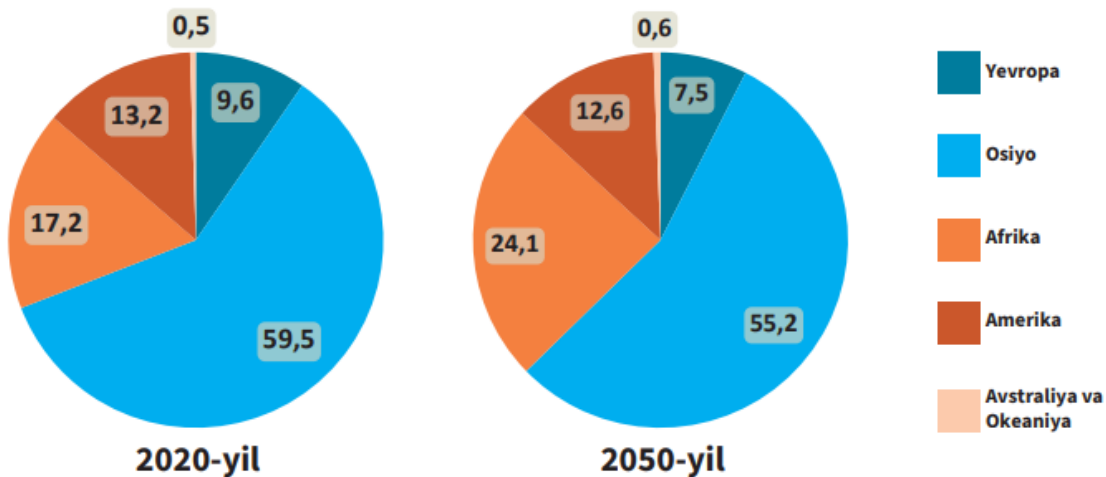
Juwap:sırtqı sawda aylanbası _____

sırtqı sawda balansı _____ na teń.

9. Hawa temperaturası taw shıńında -10°C , taw eteginde bolsa $+23^{\circ}\text{C}$ qa teń. Taw shıńınıń tolıq biyikligi 5835 metr bolsa, taw etaginiń tolıq biyikligin anıqlań.

Juwap: _____

10. Tómenдеgi diagrammalarda jáhán xalqınıń kontinentler boyınsha 2020 - hám 2050-jıllar (prognoz) jaǵdayına kóre bólistiriliwi keltirilgen. Bul diagrammalardı ózara saıstırıp, 2050-jılǵa kelip qaysı kontinentlerdiń jáhán xalqı quramındaǵı úlesi kóbeyiwi, qaysılarniki bolsa azayıwı kútilip atırǵanın anıqlań. Tiyisli ózgerislerge qanday faktor tiykarǵı tásir kórsetedi, dep esaplaysız?

Juwap: _____
